

Vabariigi Valitsuse määruse
„Muti maastikukaitseala kaitse-eeskiri“ eelnõu
SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

„Looduskaitseaduse“ § 10 lõike 1 kohaselt on Vabariigi Valitsusel õigus võtta määrusega ala kaitse alla ning kehtestada ala kaitsekord. Kavandatava Muti maastikukaitseala territoorium on olnud osaliselt kaitse all alates 1990. aastast, mil Viljandi Maakonnavalitsus 21. augusti 1990. a otsusega nr 296 „Loodushoiust Viljandi maakonnas“ võttis kaitse alla Muti järvede kaitseala. Vabariigi Valitsus kinnitas 6. jaanuari 1998. a määrusega nr 2 „Kullamäe, Muti ja Varesemägede maastikukaitsealade kaitse-eeskirjade ning välispiiri kirjelduste kinnitamine“ esialgse kaitse-eeskirja ja välispiiri kirjelduse.

Vastavalt „Looduskaitseaduse“ § 91 lõikele 1 kehtivad enne selle seaduse jõustumist kaitse alla võetud kaitsealade ja kaitstavate looduse üksikobjektide kaitseks kehtestatud kaitse-eeskirjad ja kaitsekord seni, kuni „Looduskaitseaduse“ alusel kehtestatakse uued kaitse-eeskirjad. Seega ei võeta määrusega kaitse alla uut ala, vaid laiendatakse olemasolevat kaitstavat loodusobjekti ning kehtestatakse uus kaitse-eeskiri.

Esitatava Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaministeeriumi Viljandimaa keskkonnateenistuse looduskaitse peaspetsialist Hille Lapp, seletuskirja nõuetekohast vormistust kontrollis looduskaitse osakonna spetsialist Liina Vaher (tel 626 2887). Eelnõu keeleteimetaja oli Enel Ormus (tel 626 2906) ja eelnõu õigusekspertiisi on teinud õigusosakonna jurist Andres Kruus (tel 626 6870).

2. Eelnõu sisu

Kaitseala eesmärk on Muti järve, Muti Umbjärve, neid ümbritseva maastiku, ooside, III kategooria kaitsealuste liikide väikese vesiroosi (*Nymphaea candida*) ja valge vesiroosi (*Nymphaea alba*) ning EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) I lisas nimetatud elupaigatüüpide kaitse. Antud alal kaitstavad direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübid on: looduslikult rohketoitelised järved (3150 – sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt direktiivi 92/43/EMÜ I lisale), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), allikad ja allikasood (7160) ning okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel ehk sürjametsad (9060).

Kaitseala kuulub piiranguvööndisse, mille režiim on piisav sealse maastiku ja liikide kaitseks.

Kaitse-eeskirja kohaselt on inimestel lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsakõrvalsaadusi, püüda kala ja pidada jahti kogu kaitsealal. Telkimine ja lõkketegemine kaitsealal on lubatud ainult kohtades, mis on selleks ette valmistatud ning mille kaitseala valitseja on kooskõlastanud ja tähistanud. Telkimine ja lõkketegemine õuemaal on lubatud omaniku loal. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul. Sõidukiga sõitmine on kaitsealal lubatud ainult teedel.

Maastikusõidukiga sõitmine väljaspool teid on lubatud vaid kaitseala valitseja nõusolekul. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine valitseja nõusolekuta on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, selle kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, valitsemisega ja kaitse korraldamisega seotud töödel ja valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel. Kaitsealal ei ole lubatud ilma kaitseala valitseja nõusolekuta muuta katastriüksuse kõlvikute piire ega kõlvikute sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoimingud, väljastada metsamajandamiskava, kinnitada metsateatist, kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut, anda nõusolekut väikeehitise ehitamiseks, anda projekteerimistingimusi ning ehitusluba.

Kaitsealal on lubatud majandustegevus ja väetiste kasutamine. Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud ainult paadisilla ehitamine. Keelatud on puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine, maavara kaevandamine, koosluse liikide mitmekesisuse tagamiseks veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine, ja maaparandussüsteemi rajamine, veekogu asustamine kaladega, biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine, uuendusraie (välja arvatud turberaie), puidu kokku- ja väljavedu ning roo varumine külmumata pinnaselt. Keelatud on ka rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba või nõusolekut väikeehitise ehitamiseks.

Eksperti ettepanekut nimetada ala looduskaitsealaks ei pidanud keskkonnateenistus otstarbekaks, kuna ala peamine kaitse-eesmärk on maastikuilme säilitamine. Kaitseala kaitsekorra väljatöötamisel on arvestatud kaitsealal esinevaid loodusväärtusi ning kaitseala tsoneeringu, kaitse-eeskirja, ja kaitsekorra kohta koostatud eksperti arvamust. Kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagab kaitsealal esinevate liikide ja looduslike elupaikade soodsa seisundi. Leebem kaitseréžiim seaks ohtu kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamise ja loodusväärtuste säilimise.

Muti maastikukaitseala pindala on 90,8 hektarit, sellest eramaad on 53,5 hektarit, jätkuvalt riigi omandis olevat maad 4 hektarit ja riigimetsamaad 33,3 hektarit.

3. Maaomanike seisukohad

Vastavalt „Looduskaitseaduse“ § 91 lõike 7 kohasele kaitse alla võtmise menetlusele viiakse enne „Looduskaitseaduse“ jõustumist algatatud kaitse-eeskirja kehtestamise menetlus lõpule algatamise ajal kehtinud seaduse kohaselt. Kaitseala kaitse-eeskirja uuenenud piirangutest teavitati eramaa omanikke tähtkirjaga, kus paluti avaldada arvamust, teha ettepanekuid ja esitada pretensioone. Kirjad sisaldasid teadet, et kui pretensioone ning ettepanekuid ei esitata, loetakse kaitse-eeskiri kooskõlastatuks. Kaitseala laiendamise ja seal kehtima hakkava kaitse-eeskirjaga tutvumise aja ja koha kohta on avaldatud teated 19. novembril 2004. a väljaandes „Avalikud Teadaanded“, 23. novembril kohalikus ajalehes „Sakala“ ja 25. novembril 2004. a üleriigilise levikuga ajalehes „Maaleht“. Samas tehti ka ettepanek korraldada menetlus avaliku aruteluta. Avalik väljapanek toimus 24. novembrist 8. detsembrini 2004. a Viljandimaa keskkonnateenistuses, Tarvastu Vallavalitsuses ja Karksi Vallavalitsuses. Ühtegi arvamust, ettepanekut ega pretensiooni ei esitatud.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Muti maastikukaitseala kaitsekorra kavandamisel on lähtutud „Looduskaitseaduses“ esitatud nõuetest ning arvestatud vastavust Euroopa Liidu õigusele, eelkõige EÜ nõukogu

direktiivile 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta ja EÜ nõukogu direktiivile 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta. Muti maastikukaitseala on Vabariigi Valitsuse 2004. a 05. augusti korralduse nr 615-k "Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri" lisa 1 punkti 2 alapunkti 221 kohaselt määratud Natura 2000 võrgustiku alaks.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse jõustumisele peab järgnema erinevate maamaksumäärade kinnitamine, mis tuleneb määrusega kehtestatavatest majanduspiirangutest. Sellega korrigeeritakse ühtlasi valdade eelarvesse laekuva ja riigi eelarvest kompenseerimist vajava maamaksu suurust.

Määruse jõustumine ei too kaasa organisatsioonilisi muudatusi. Vastavalt „Looduskaitseaduse“ § -le 19 on õigus peale kaitse-eeskirja kinnitamist algatada kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, vahetamist riigile kuuluva kinnisasja vastu või maa riigile omandamist kinnisasja harilikule väärtusele vastava tasu eest. Kaitseala kaitse-eeskirja menetlemise ajal ei ole laekunud ühtegi ettepanekut maa vahetamise või riigile omandamise kohta.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub "Riigi Teataja seaduse" § 5 lõikes 5 sätestatud ajal.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Muti maastikukaitseala kaitse-eeskirja eelnõu ja seda käsitleva eksperdiarvamuse on kiitnud heaks Viljandimaa Maavalitsus, Tarvastu Vallavalitsus ja Karksi Vallavalitsus.

Jaanus Tamkivi

Minister